

Pókai Elek halála

Nyolcvankilenc éves korában Pókai Lekszi bácsi is megtért örök pihenőre, bár régóta a megbékélt bölcsnek mindenem felülemelkedő mosolyával nézte az emberi túlekedéseket, kicsiny dolgokból nagyot faragókat. Szórakozásaiból nem maradt meg más, csak a szegedi kaszinó, ahová jó időben, rossz időben naponta felsétált kétszer is, hogy este fél nyolckor keressen valakit, akivel együtt indulhat haza.

Főleg nyáron szerette az árnyékos, fás udvart, nyugdíjas öreg urak tartózkodási helyét s gyermekesen mosolygott a tiszta szeme, ami hallgatta a körülötte zsongó elágazó beszédek. Negyvennyolc teljes évét áldozta az igazságszolgáltatásnak, ebből két esztendő kivéve mindet Szegeden, tizennyolc éve annak is, hogy nyugalmába vonult, ezt a nyugalmat aztán olyan alaposan kiélvezte, hogy tudni se akart a multól.

Lekszi bácsi, meséljen valamit arról a hatalmas időkomplexumról, ami mögötte maradt, kérlektem néha, felhasználva azt a megtisztelő szeretetet, amiben mindenkor részesített.

De csak nevetve tiltakozott.
— Nem mondom én semmit, nem is tudnék mit, én rólam ne írjatok.

Magyaráztam, hogy az ügyem lehetséges. Aki annyira hozzá tartozott a város életéhez, mint büntetőtanács elnök ismerte az emberek lelkét, szokását, a legtitkosabb veseredzülését, amellyel lehetetlen észrevétlenül elhaladni. Kezében volt az emberek élete, volt statáriális elnök is, haszontalanokat felhuzatolt, hát lehetetlen, hogy ne legyen emléke!

— Nem csináltam feljegyzéseket, nem emlékszem. Tárgyaltam, amikor kellett, ennyi az egész. Ne bántás már — Halálom ítélet...?

— Mit tudom én már azt? Sok ügy fordult meg a kezem alatt. Elmenj már!

Rengeteg anekdóta,

Joizú mese maradt fel róla, java részük nem is közölhető így a nagy nyilvánosság előtt, — de fel vannak jegyezve az utókornak, mert különben minden néprajzi tudományról és nyelvészeti szempontból sem utolsók. Már pedig hogy értelmük, sőt értékük legyen, csupán szószentként örökíthetők meg.

Kimondta a szót magyarosan a fő tárgyaláson is, sokkal közelebb férközve így vádlotthoz, tanuhoz, de a multól nem akart beszélni, azt ugy szedi össze most sok fáradtsággal a riporter. Szerény ember volt egész életében, habár napjainkban bajos el képzeli, hogy valamikor bárendező volt és órákig járta a csárdást, oda tartozott Mikezách szűkebb köréhez, aztán is minden derűforráshoz, de általában nyilvános szereplésre nem vágyakozott, egyedül a hivatásának élt, azt azonban a legmagasabb nívót illetően betöltötte. Igényei sem voltak, régebben mint a Kass-beli híres ke-rekasztal tagja inkább csak hallgatólag vett részt az évődésekben, aztán elmaradt a kávéháztól is.

Aki nem ismerte közelebbről, azt hitette, hogy haragos, mogorva öreg ur, zsörtölődő és elégedetlen. Voltaképpen a legmelegebb szív dobogott benne, életeleme a csend, nem szeret-te, ha megzavartak benne. Aktív korában is inkább a bajszerző ügyvédek-t tartotta távol magától a duruzsolással, elég lármá volt egy is a tárgyaláson, mikor egymásba akaszko-dott a tanyai verekedés számtalan momentumát, a vádlottak vannak vagy tizen, haláleset is történt, az esküdtek nek pedig vagy harminchat kérdést kell megrágniok. Mikor tehát a fifi-kus ügyvéd, előre nem látható ravasz-godásból azt kérdezte valakitől, hogy az első pofon a csárdás előtt, vagy az után csaltant-e el, Pókai is feltett egy ravasz kérdést.

— Men tudná-e mondani, hogy 1907

február huszadikán reggel a jobb, vagy a ballábával kelt fel?

— Nem én, felelte elbámulva a tanu.

— Na hát! — szolt az elnök, így jellemelve a kérdés fontosságát. Men-jünk tovább.

Beleszalajtottad a bicskát? Bele. Mért? Ezért, vagy azért. Ennyi a lé-nyeg.

A tanyai magyarság

félt tőle, de rendkívül tisztelte is. Na-gyon tudott a nyelvükön beszélni, a legbonyolultabb ügy szövedékébe is belelátott. Sokszor egyedül ő maga is-merte a bűnügy anyagát, mindig a leg-súlyosabb eseteket kapta, de aztán pergette is olyan bizsónsággal, mint a filmet.

— Nem úgy van az lelkem, ahogy maga el akarja hitetni, szolt rá cse-n-desen a vádlottra. Nem használja ki a helyzetet, hogy itt csak magának szabad büntetlenül hazudni. Van írás arról, hogy beszélt már másfélekép-pen is.

Az okos ügyvéd, mikor rájött, hogy hiábavaló a tagadás, mert a tanuk igen kellemetlenek, azt ajánlotta a vé-dencének, hogy ne rendezzen mesedél-utánt, hanem valljon be mindent, ne mérgezzék a méltóságos urat. Való-ban, Pókai bácsi gyönyörködött benne, hogy ma nem lesz szükség hara-pófogóra, keresztkérdésekre. Ilyenkor nyilatkozott meg aztán a jóságos szí-ve, a minimumot alkalmazva, ha lát-ta a töredelmességet, a jó szándékot. Elvégre az urak is ott maradnak né-ha a párbaj színhelyén, tanyai véreink pedig nem Clair Vilmos kodexében alkalmazkodnak. Ennyi lényegileg a különbség. Jelen voltam egyszer, mi-kor a tábla ítéletét hirdette ki egy le-génynek.

— A törvényszék hat hónapra ítél-te magát, az ítéltábla felemelte a büntetését egy évre. Mit szolt hozzá? Megnyugszik, vagy fellebbez?

— Megnyugszom.
— Hogy lehet ebben megnyugodni? En fellebbeznék.

— Mindegy az nekem, aztán hátha többek kapok!

— Azt sose lehet tudni. Ahogy az egyik bíróság megváltoztatja az ítéle-tét, épp úgy megváltoztathatja a har-madik is.

Látszott rajta, hogy sokallja az esztendő, bele akarja kergetni a le-gényt a perorvoslatba.

— Nem kerül pénzébe, aztán időt is nyer, hát ugye hogy nem nyugszik be-le. Jól van, fellebbez, most pedig el-mehet.

Hol volt ebben a pillanatban

az a félelmetes Pókai Elek, akitől csak az rettegett, aki nem érezte ki belőle az emberi jóságot? Mert hirte-len haragos is tudott lenni? Hát te-szem azt, mondja az egyik tanu-asz-szony, hogy látta, mikor a vádlott puskát fogott az áldozatra.

— Hogy látta?

— Kimentem a lármát hallva az ud-varra, tíz lépésnyire lehetek tőlem, mert sütött a hold.

— A hold nem süt, hanem világít!

— igazítja helyre Pókai. — Érti?

— Igen is, kezit csókolom, értem.

— Akkor mondja tovább, mit lát-tott?

— A vádlott ráfogta a puskát és lött.

— Megismerné itt a bűnjelek közt a fegyvert? Ez volt talán?

— Ez ez.

— Hogy állíthatja ilyen határozot-tan?

— Megismerem a törött agvárul.

— Annyira megnézte?

— Mondom, hogy sütött a hold!

Pókai megrándul ültében, valami-vel hangosabban mondja.

— Figyelmeztettem már, hogy a hold nem süt, csak világít. Megjegyez-hezné, ha itt jára az esze.

— Igenis, kezit csókolom.
— Akkor végezzünk végre. Látta, mikor az áldozat összeesett?

— Olyan világos volt az éccaka, mintha nappal lett volna, hiszen sü-tött a hold!

Pókai már nem bírta tovább, fel-ugrott, megragadta a bűnjeles fegy-vert és nekiirányította a szülének.

— A mindenit magának, ostoba vén szipirtyó, mingyárt agyonlövöm ken-det, ha még egyszer azt meri monda-ni, hogy a hold süt.

Hát attól kezdve vigyázott a nyel-vire a néne.

Sosem szerette,

ha dicsérőt mondtak róla.

— Nem igaz, nem így volt.

— Látod, Lekszikém, te is tudsz ta-gadni. Pedig mennyit mérgeledtél, mi-kor a vádlottaid tették! — mondta öreg évjáratbelije.

— Ugy mondja a dolgokat, mintha ő is ott lett volna! — aléklodott el akárhányszor a vádlott. Ugy beszél, akárcsak a komám.

Híres esete, hogyan bánt el az öt-venéves csunya parasztiasszonnyal, aki bepanaszolt nála erőszakoskodás cí-mén egy huszéves legényt.

— Nem hagyta kendet békén?

— Nem hagyott.

— Múskor se?

— Múskor se.

— Ejnye a mindenit, takarodjék el innen, de nagyon sebesen, mielőtt mé-regbe jönnék. Hiszen maga nem pa-naszokodik, hanem dicsekszik! Adjon hálát az Istennek, hogy olyan marha volt az a legény, de ne hozza bajba?

Vele történt meg az is, hogy álta-lános kérdések feltevésénél, belehajol az irataiba, ugy mormolja a sablónos kérdéseket.

— Hogy hívják, hol született, hány éves, volt-e katona...

Asszony a tanu, felel mindre, csak az utolsónál akad meg.

— Hát ha meg kell mondani, fiatal-koromban volt, de most egy tűzoltó-val élek.

Siket volt a másik néne, 70 éves, az a vád ellene, hogy tulajdonjog-

Hol állítják fel a vármegyei földművelésügyi igazgatóságot?

Szeged vagy Szentcs lesz az igazgatóság székhelye

(A Délmagyarország munkatársá-tól) Mint ismeretes, az ország min-den vármegyéjében felállítják a vármegyei földművelésügyi igaz-gatóságot, melynek az a rendeleté-se, hogy magában egyesítsen min-den, a földművelésügyi kormány-zat hatáskörébe tartozó közigazga-tási teendő ellátását, amelyek ma különböző szervezetek kezében vannak.

Az igazgatóság felállításánál fel-merül a kérdés, hol állítsák fel a hivatalt. Amint értesülünk, ebben a kérdésben még nem történt dön-tés. Ugy tudjuk, hogy az igazgató-ság felállításánál Szegedet és Szen-teset vették számításba. Szentcs már be is jelentette igényét a hivatalra, amint a Szentcsi Napló cikkéből ki-tűnik.

„Szükségesnek látjuk hangsúlyoz-ni — írja a lap —, hogy ennek az ujonnan szervezendő intézménynek Szentcsen való elhelyezését nemcsak reméljük, hanem kívánatosnak is tartjuk. Csongrád vármegyének és Szentcs városának közös sérelme az, hogy az állami intézményeket a vármegye közönségének a legna-gyobb hátrányára, a vármegye zö-métől félreeső Szegeden(?) Helye-zik el, aminek az a következménye, hogy Csongrád vármegye lakossá-gának háromnegyed része, amely

DELMAGYARORSZAG 5
SZOMBAT, 1943 február 13.

fenntartással vásárolt egy varrógépet, aztán eladta, mielőtt kifizette volna az utolsó részletet. Szegény tudatlan pa-rasziasszony, mit értett ő a dolgok-hoz?

— Jól szedje össze magát, szülém, intette Pókai, mondja el amit még tud, súlyos a vád, a királyi ügyész ur az! mondja, hogy sikasztott!

A világtól elmaradt banya felüti a fejét.

— Ki mondja?

— A királyi ügyész ur, Arra kitor belőle a méltatlankodás

— Oh a szömtelen!

Vége-hossza

a róla szolo jeles történeteknek, alka-lomadtán sorra is vesszük őket, hogy megmentjük az utókor számára, bar-ezzel Lekszi bácsit már nem tarthat-juk meg az ideátra való részen. Nagy darab mult szállt el vele, nem volt a város szülötte, mégis másoknál job-ban ide tartozott, sőt hozzátartozott a mindennapi életünkhöz. Ritka nagy időt ért meg, elérve azt, hogy a be-csülettel és ritka bírói lelkiismeretes-séggel teljesített munka után általa-nos szeretettől övezve fejezte be az életét. Jóformán beteg sem volt, nincs egy hete sem, hogy gyengének érezte magát és ezért nem járt ki a szeszé-lyes időjárásban, derűsen nem hall-gatta kedves kaszinójának — amely-nek legidősebb tagja volt — ese-ményt megtagyáló eseményeit, nem gíbicelt a tarokkistáknak, ugy aludt el csendesen, mint az eddigénél is külön-pihenésre vágyik. Csak tisztelője, ba-rátja volt, még csak neheztelője sem nemhogy ellensége. Lekszi bácsi való-ságos műemléknek maradt meg a multból, amelynek alig van már elfo-gyasztani való emberanyaga. Az a rit-ka egyéniség maradt, akinek elmúlás-a mindenkinek fáj, mert igazi veszteség

Bor

Meghalt nagybányai Horthy Béla festőművész

Budapest, február 12. Nagyba-nyai Horthy Béla festőművész, volt országgyűlési képviselő, a Johanni-ta lovagrend tagja és több bel- és külföldi kitüntetés tulajdonosa, február 10-én 75 éves korában meg-halt. Temetése február 13-án, szom-baton délután lesz a Farkasréti te-mető halottasházából. (MTI)